

Δράση: Επιμόρφωση εκπαιδευτικών και μελών της εκπαιδευτικής κοινότητας
Υποδράση: Ενδοσχολική Επιμόρφωση, Επιστ.υπεύθυνη: Μαρία Λιακοπούλου

Διδασκαλία σε ανομοιογενείς τάξεις: ζητήματα μεθόδευσης, καλές διδακτικές πρακτικές και διδακτική αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών

Περιλήψεις

13, 25 Φεβρουαρίου & 6 Μαρτίου 2013

3^ο Γυμνάσιο Ρεθύμνου

Διδασκαλία σε ανομοιογενείς τάξεις: οι δυνατότητες της Διαφοροποιημένης Παιδαγωγικής.

Ελένη Κατσαρού

Με δεδομένο ότι η ανομοιογένεια υπάρχει σε όλες τις σχολικές τάξεις και τα παιδιά έχουν διαφορετικά σημεία αφετηρίας, διαφορετικό βαθμό κατάκτησης της ελληνικής γλώσσας, διαφορετική στάση και απόσταση απέναντι στη σχολική κουλτούρα, διαφορετικά βιώματα, διαφορετικές διόδους πρόσβασης στη γνώση, διαφορετικούς τρόπους επικοινωνίας, θα ξεκινήσουμε τη μελέτη της στις τάξεις μας. Θα καταλάβουμε ότι η ανομοιογένεια δεν αποτελεί μια νέα εκπαιδευτική πραγματικότητα, αν και στις μέρες μας είναι πια πολύ εμφανής λόγω της πολυπολιτισμικότητας του ελληνικού σχολείου. Παρά τις διαπιστώσεις αυτές όμως το εκπαιδευτικό σύστημα φαίνεται να αντιμετωπίζει όλες τις σχολικές τάξεις σα να ήταν απόλυτα ομοιογενείς. Θα ψάξουμε και θα βρούμε πολλά τέτοια παραδείγματα τεχνητής ομοιογένειας που περιορίζουν τη δράση μας στο σχολείο. Αφού καταγράψουμε τους περιορισμούς αυτούς, θα δούμε τις ευκαιρίες και τις δυνατότητες που δίνει η Διαφοροποιημένη Παιδαγωγική. Θα μελετήσουμε έτσι προσεγγίσεις που ενισχύουν την ανομοιογένεια της τάξης, όπως είναι η διαπολιτισμική εκπαίδευση, η διαθεματικότητα και η παιδαγωγική των πολυγραμματισμών (με ιδιαίτερη έμφαση στην πολυτροπικότητα και την προσέγγιση της εικόνας ως μέσου προώθησης της δημιουργικής σκέψης των μαθητών). Στη συνέχεια θα προχωρήσουμε σε συγκεκριμένες τεχνικές διαφοροποίησης της διδασκαλίας, ενώ θα δείχνουμε ταυτόχρονα και ενδεικτικά παραδείγματα διδακτικών πρακτικών που εφαρμόζουν τέτοιες τεχνικές. Έτσι θα συζητήσουμε θέματα που αφορούν την ανάθεση εργασιών στους μαθητές με τρόπο που ενισχύει τη διαφοροποιημένη μάθηση, όπως και την εργασία των μαθητών σε ομάδες, τη μέθοδο project και τις ποικίλες και εναλλακτικές εκδοχές τους. Τέλος, θα φτάσουμε σε ένα πολύ κρίσιμο ζήτημα για τη διαφοροποίηση της διδασκαλίας, την αξιολόγηση των μαθητών. Όσο κι αν διαφοροποιηθεί η διδασκαλία, αν η αξιολόγηση μείνει στηριγμένη στην ποσοτική αποτίμηση – βαθμολόγηση, την ιεραρχική ταξινόμησή τους και τη σύγκριση μεταξύ τους, δεν μπορεί ουσιαστικά να αλλάξει η εκπαιδευτική διαδικασία. Έτσι, θα συζητήσουμε εναλλακτικές μορφές αξιολόγησης, όπως η περιγραφική, η αξιολόγηση σε ομάδες και ο φάκελος υλικού μαθητή (portfolio).

Στη συνέχεια, οι συμμετέχοντες εκπαιδευτικοί θα σχεδιάσουν παρεμβάσεις που θα θέτουν σε εφαρμογή αρχές της Διαφοροποιημένης Παιδαγωγικής.

Βιβλιογραφία

- Ανδρούσου, Αλ. & Ασκούνη, Ν. (2007). «Ετερογένεια στο σχολείο». Στο Ανδρούσου, Αλ. (επιμ.). *Κλειδιά και Αντικλειδιά*, Αθήνα: ΥΠΕΠΘ, Πανεπιστήμιο Αθηνών.
- Βαλιαντή, Σ. & Κουτσελίνη, Μ. (2009). «Εφαρμογή της διαφοροποιημένης διδασκαλίας – μάθησης με την αξιοποίηση των σχολικών εγχειριδίων». Στα Πρακτικά του 13^{ου} Διεθνούς Συνεδρίου Παιδαγωγικής Εταιρίας Ελλάδας. Ιωάννινα – Νοέμβριος 2009.
- Ιωαννίδου-Κουτσελίνη, Μ. (2002). «Διαφοροποίηση Διδασκαλίας-Μάθησης: Από τη θεωρία στην πράξη». Στα Πρακτικά του 3^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου της Παιδαγωγικής Εταιρείας Ελλάδας με θέμα: «Ελληνική Παιδαγωγική και Εκπαιδευτική Έρευνα», Αθήνα, 7-9 Νοεμβρίου 2002. Στον δικτυακό τόπο: www.pee.gr/e27_11_03/sin_ath/mer_c_th_en_v/koytselini.htm
- Ματσαγγούρας, Η. (2002). *Η Διαθεματικότητα στη Σχολική Γνώση. Εννοιοκεντρικής Αναπλαισίωση και Σχέδια Εργασίας*. Αθήνα: Γρηγόρης.
- Ματσαγγούρας, Η. (2000). *Ομαδοσυνεργατική Διδασκαλία και Μάθηση*. Αθήνα: Γρηγόρης.
- Νικολάου, Γ. (2005). *Διαπολιτισμική Διδακτική. Το νέο περιβάλλον. Βασικές αρχές*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Παλαιολόγου, Ν. & Ευαγγέλου, Ο. (2003). *Διαπολιτισμική Παιδαγωγική. Εκπαιδευτικές, Διδακτικές και Ψυχολογικές Προσεγγίσεις*. Αθήνα: Ατραπός.
- Σφυρόερα, Μ. (2007). «Διαφοροποιημένη Παιδαγωγική». Στο Ανδρούσου, Αλ. (επιμ.). *Κλειδιά και Αντικλειδιά*, Αθήνα: ΥΠΕΠΘ, Πανεπιστήμιο Αθηνών.
- Tomlinson, C. (2004). *Διαφοροποίηση της εργασίας στην αίθουσα διδασκαλίας*. Μτφρ. Χ. Θεοφιλίδης & Δ. Μαρτίδου-Φορσιέ. Αθήνα: Γρηγόρης.

Η συμβολή του εκπαιδευτικού δράματος στη διαδικασία μια Διαφοροποιημένης Διδασκαλίας

Αγγελική Σπινθάκη

Με τις τεχνικές του εκπαιδευτικού δράματος μπορούμε να προσεγγίσουμε οποιοδήποτε θέμα με εναλλακτικούς, βιωματικούς τρόπους και να το επεξεργαστούμε αξιοποιώντας όλες τις μορφές της τέχνης (δράμα, εικαστικά, μουσική) και όλες τις αισθήσεις μας.

Το *Εκπαιδευτικό Δράμα* είναι ομαδοκεντρικό και διαθεματικό. Ενισχύει την αυτοέκφραση, τον αυτοέλεγχο, τη συνεργασία και την ικανότητα συγκέντρωσης. Προσφέρει δυνατότητες κοινωνικοποίησης, δημιουργικής εργασίας, αισθητικής καλλιέργειας, ανάπτυξης φαντασίας, γλωσσικής ανάπτυξης, προσωπικής ανάπτυξης, αυτογνωσίας, συμβολικής έκφρασης, ψυχικής εκτόνωσης, καταπολέμησης της δειλίας και ενίσχυσης της ψυχικής ανθεκτικότητας των ατόμων. Διαχειρίζεται συμπεριφορές και συγκρούσεις. Εφαρμόζεται σε κάθε μορφή εκπαίδευσης ενηλίκων και αποτελεί βασική βιωματική μέθοδο του σύγχρονου σχολείου.

Το εργαστήριο αυτό έχει στόχο να εκπαιδεύσει τους συμμετέχοντες, με βάση τις πρακτικές αρχές του Εκπαιδευτικού Δράματος, όπως εφαρμόζονται στον τομέα της διαφοροποιημένης διδασκαλίας.

Το Εκπαιδευτικό Δράμα ανήκει στην κατηγορία των εναλλακτικών εκπαιδευτικών και θεραπευτικών προσεγγίσεων μέσω της τέχνης και βασίζεται στην αντίληψη, ότι οι τεχνικές του θεάτρου περιέχουν ενδογενείς εκπαιδευτικές και θεραπευτικές ιδιότητες.

Η εισαγωγή σε αυτή την προσέγγιση θα γίνει μέσα από βιωματικές ασκήσεις και την *Αναστοχαστική* επεξεργασία τους. Οι βιωματικές ασκήσεις, η κοινωνική και συναισθηματική δυναμική, η διέγερση των αισθήσεων και η γύμναση της φαντασίας των συμμετεχόντων θα είναι τα βασικά συστατικά στα οποία θα εστιάσει το εργαστήριο αυτό.

Βιβλιογραφία

ΑΛΚΗΣΤΙΣ, Κουκλο-θέατρο σκιών, Αθήνα, χ.ε.οι., 1992

ΑΛΚΗΣΤΙΣ, Κουκλοθέατρο, Ελληνικά Γράμματα, 1993

ΑΛΚΗΣΤΙΣ, Η δραματική τέχνη στην εκπαίδευση, Ελληνικά Γράμματα, 2000, ISBN 960-344-693-9

ΑΛΚΗΣΤΙΣ, Η δραματοποίηση για παιδιά, εκδ. «Άλκηστις», Αθήνα, 1983

ΑΛΚΗΣΤΙΣ, Το αυτοσχέδιο θέατρο στο σχολείο, εκδ. «Άλκηστις», 1984

ΑΛΚΗΣΤΙΣ, Το βιβλίο της δραματοποίησης, εκδ. «Άλκηστις», 1989

BERGERET L., Ψυχοκινητικά παιχνίδια για παιδιά από 2 ως 6 χρόνων, Δίπτυχο, Αθήνα, 1988

BEAUCHAMP H., Το παιδί και το δραματικό παιχνίδι, Αθήνα, Τυπωθήτω, σειρά «Θεατρική παιδεία», 5, 1998

CHAUVELD M. V., Δραστηριότητες - διερευνήσεις - ανακαλύψεις για παιδιά του νηπιαγωγείου και του δημοτικού (μετάφρ. Ν. Δαπόντες), Τυπωθήτω, Αθήνα, 1998

ΓΕΝΕΙΑΤΑΚΗ ΕΙΡ., «Το Θέατρο Σκιών στην εκπαίδευση», στο συλλογικό Το παιδικό θέαμα, Αθήνα, Καστανιώτης, 1989, σελ. 120-123

ΓΙΑΝΝΑΡΗΣ Γ., Θεατρική αγωγή και παιχνίδι, Γρηγόρης, Αθήνα, 1994

ΓΚΟΒΑΣ Ν. (επιμ.), Τεχνικές θεάτρου και το διαπολιτισμικό σχολικό περιβάλλον (υλικό σεμιναρίου), ΔΔΕ Αν. Αττικής, 1999

ΓΚΟΒΑΣ Ν., ΚΑΚΛΑΜΑΝΗ Φ. (επιμ.), Αναζητώντας τη θέση του θεάτρου στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση, Πρακτικά Διεθνούς Συνδιάσκεψης 2000, Αθήνα, Δίκτυο για το Θέατρο στην Εκπαίδευση 2002, ISBN 960-87317-1-2

ΓΚΟΒΑΣ Ν. Για ένα δημιουργικό, νεανικό θέατρο: ασκήσεις, παιχνίδια, τεχνικές, ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ, 2003

ΓΚΟΒΑΣ Ν., (επιμ.) Το θέατρο στην εκπαίδευση: μορφή τέχνης και εργαλείο μάθησης, Πρακτικά Διεθνούς Συνδιάσκεψης 2001, ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ/ Δίκτυο για το Θέατρο στην Εκπαίδευση ISBN 960-87317-0-4

- ΓΚΟΒΑΣ Ν., (επιμ) Το θέατρο στην εκπαίδευση: Χτίζοντας Γέφυρες, Δίκτυο για το Θέατρο στην Εκπαίδευση/ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ, Αθήνα 2003
- ΓΚΟΒΑΣ Ν., (επιμ.) Το θέατρο στην εκπαίδευση: Δημιουργικότητα και Μεταμορφώσεις, Δίκτυο για το Θέατρο στην Εκπαίδευση, Αθήνα 2004
- ΓΚΟΒΑΣ Ν., ΠΙΣΣΑΝΟΥ ΕΛ., ΜΠΙΝΙΑΡΗΣ Γ. (επιμ.), Δρόμοι προς το αρχαίο δράμα - υλικό σεμιναρίου, Δίκτυο για το Θέατρο στην Εκπαίδευση, ISBN 960-87317-2-0
- ΓΚΟΒΑΣ Ν., (επιμ.), Σώμα Λόγος, Μύθος -υλικό σεμιναρίου, Δίκτυο για το Θέατρο στην Εκπαίδευση ISBN 960-87317-4-7
- ΓΚΟΒΑΣ Ν., (επιμ.), Δρόμοι του Κωμικού-υλικό σεμιναρίου, Δίκτυο για το Θέατρο στην Εκπαίδευση, Αθήνα 2004
- ΓΡΑΜΜΑΤΑΣ Θ., Θέατρο και Παιδεία, Αθήνα, Τελέθριον, 1998
- ΓΡΑΜΜΑΤΑΣ Θ., Fantasyland, Θέατρο για παιδικό και νεανικό κοινό, Αθήνα, σειρά «Θεατρική Παιδεία» 1, Τυπωθήτω 1996, 1999
- ΓΡΑΜΜΑΤΑΣ Θ., Διδακτική του θεάτρου, Αθήνα, σειρά «Θεατρική Παιδεία» 6, Τυπωθήτω 1999
- ΓΡΑΜΜΑΤΑΣ Θ., Θεατρική παιδεία και επιμόρφωση των εκπαιδευτικών, Τυπωθήτω, 1997, ISBN 960-7643-46-1
- ΓΡΑΜΜΑΤΑΣ Θ., Ιστορία και θεωρία στη θεατρική έρευνα, «Θεατρική Έρευνα» 1, εκδ. Αφοι Τολίδη, 1992
- ΔΑΡΑΚΗ Π., Ομαδικά παιχνίδια των παιδιών μας, Αθήνα, Gutenberg, 1986
- DELDIME R., Θέατρο για την παιδική και νεανική ηλικία (μετάφρ. Θ. Γραμματάς), Αθήνα, τυπωθήτω, σειρά «Θεατρική Παιδεία», 1996
- ΔΙΩΤΗ Β., Η θεατρική αγωγή στην πράξη, Β. Διώτη, 1997, ISBN 960-9085-0-8
- ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΘΕΑΤΡΟΥ, Θέατρο για παιδιά, 1991
- ΘΕΟΧΑΡΗ - ΠΕΡΑΚΗ Ε., Κουκλοθέατρο - τέχνη και τεχνική, Εστία, 1988
- ΚΑΡΑΒΙΤΗ Π., ΣΑΚΑΤΖΗΣ Δ., ΧΑΤΖΗΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Π., Το Πορτοκάλι με την Περόνη- υλικό εργασίας, Δίκτυο Θέατρο στην Εκπαίδευση, Αθήνα 2004
- ΚΟΥΡΕΤΖΗΣ Λ., ΑΛΚΗΣΤΙΣ, Θεατρική Αγωγή, Βιβλίο για το δάσκαλο, Οργανισμός Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων, Αθήνα, 1993
- ΚΟΥΡΕΤΖΗΣ Λ., Το θεατρικό παιχνίδι, Καστανιώτης, 1991, ISBN 960-03-0141-7
- ΚΟΥΡΕΤΖΗΣ Λ., Το θέατρο για παιδιά στην Ελλάδα, Καστανιώτης 1990, ISBN 960-03-0502-1
- ΚΟΦΦΑΣ Α. Κ., Δραστηριότητες αισθητικής αγωγής στο Νηπιαγωγείο, Θεωρία και Πράξη, Αθήνα, 1989

ΚΑΜΑΡΙΝΟΥ Δ., Βιωματική μάθηση στο σχολείο, εκδ. Δ. Καμαρινού, 1998

ΜΟΥΔΑΤΣΑΚΙΣ Τ., Η θεωρία του δράματος στη σχολική πράξη, Καρδαμίτσα, 1994, ISBN 960-7262-87-5

ΕΩΧΕΛΛΗΣ Π., Θεμελιώδη Προβλήματα της παιδαγωγικής Επιστήμης, Θεσσαλονίκη 1987

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΕΝΩΣΗ ΦΙΛΟΛΟΓΩΝ, Θεατρική Αγωγή και παιδεία στο σύγχρονο σχολείο, Υλικό σεμιναρίου, Αθήνα, 1991

ΣΕΞΤΟΥ Π., Δραματοποίηση. Το βιβλίο του παιδαγωγού-εμπνευστή, Αθήνα, Καστανιώτης, 1998

ΣΕΡΓΗ Α., Δραματική έκφραση και αγωγή του παιδιού, Αθήνα, Gutenberg, 1987

ΤΡΙΑΙΒΑ Σ., ΞΑΡΛΗ Π., ΣΠΙΝΘΑΚΗ Α., Πλάθοντας ταυτότητες, Επίκεντρο, Θεσσαλονίκη, 2012

FAUR G., LASCAR S., Το θεατρικό παιχνίδι, Αθήνα, Gutenberg, 1988

WOOLAND B., Η διδασκαλία του δράματος στο Δημοτικό Σχολείο, Ελληνικά Γράμματα, 1999

Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (ΤΠΕ) στην διαφοροποίηση της Διδασκαλίας

Σπαντιδάκης Ιωάννης

Αναπληρωτής Καθηγητής, Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστημίου Κρήτης
Πανεπιστημιούπολη Γάλλου,
Ρέθυμνο, 74100
Τηλ./φαξ: 28310-77617
E-mail: ispantid@edc.uoc.gr

Σκοπός της παρούσας εισήγησης είναι να παρουσιάσει και να συζητήσει τα βασικά παιδαγωγικά χαρακτηριστικά των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας (ΤΠΕ), το σημαντικό ρόλο της μεταγνώσης στη μαθησιακή διαδικασία καθώς και τις βασικές παιδαγωγικές αρχές τις οποίες μπορεί να αξιοποιήσει ο εκπαιδευτικός στην τάξη του για να σχεδιάσει, να εφαρμόσει και να αξιολογήσει ένα μορφωσιογόνο, παροτρυντικό και υποστηρικτικό μαθησιακό περιβάλλον. Έμφαση δηλαδή θα δοθεί στους τρόπους ανάπτυξης μέσα στην τάξη ενός περιβάλλοντος που θα υποστηρίζει και θα διευκολύνει το μαθητή να δομεί και να κρίνει γνώσεις, δεξιότητες και συμπεριφορές που προτείνονται από το αναλυτικό πρόγραμμα. Παραδείγματα θα δοθούν κυρίως (αλλά όχι αποκλειστικά) από το χώρο της διδασκαλίας της Γλώσσας.

Βιβλιογραφία

Ματσαγγούρας, Η. Γ. (2000). *Η σχολική τάξη Κειμενοκεντρική Προσέγγιση του Γραπτού Λόγου τ.β'.* Αθήνα : Αυτοέκδοση.

- Σπαντιδάκης, Ι., (1998). *Δυσκολίες γραπτής έκφρασης των μαθητών του δημοτικού σχολείου. Σχεδιασμός. Εφαρμογή και αξιολόγησης διδακτικών προσεγγίσεων για την ανάπτυξη των μεταγνωστικών δεξιοτήτων των μαθητών της Στ' Τάξης με και χωρίς τη χρήση του υπολογιστή*. Αδημοσίευτη Διδακτορική διατριβή ΠΤΔΕ, Πανεπιστήμιο Αθηνών.
- Σπαντιδάκης, Ι. (2004). *Προβλήματα Παραγωγής του Γραπτού Λόγου των Παιδιών του Δημοτικού Σχολείου: Διάγνωση, Αξιολόγηση, Αντιμετώπιση*. Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα.
- Σπαντιδάκης, Ι. (2007). Σχεδιάζοντας διδακτικές προσεγγίσεις αποτελεσματικότερης διαχείρισης του γνωστικού φορτίου παραγωγής γραπτού λόγου. Στο *Γλωσσικές Δυσκολίες και Γραπτός Λόγος στο Πλαίσιο της Σχολικής Μάθησης*. (Επ.) Μ. Βλασσοπούλου, Α. Γιαννετοπούλου, Μ. Διαμαντή, Λ. Κιρπότην, Ε. Λεβαντή, Κ. Λευθήρη, Γ. Σακελλαρίου (σς296-306). Αθήνα, Εκδόσεις Γρηγόρης.
- Σπαντιδάκης, Ι., & Βάμβουκας, Μ. (2006). Διδασκαλία μεταγνωστικών στρατηγικών ανάγνωσης και παραγωγής γραπτού λόγου σε μαθητές με αναγνωστικές δυσκολίες και δυσκολίες παραγωγής γραπτού λόγου. Μια σύγκριση τριών μεθόδων διδασκαλίας. Στο Π. Παπούλια-Τζελέπη, Α. Φτερνιάτη, & Κ. Θηβαίος (εκδ.), *Έρευνα και Πρακτική του Γραμματισμού στην Ελληνική Κοινωνία*. (σς. 357-378). Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα.